

DRUNKNA TYST

ÅSA LEIJON

Drunkna tyst

Roman

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

DEN VÄNTANDE

Jag försvann i skogen en gång när jag var fem. Minnena är kanske egna eller så har jag gjort om dem till mina. Det där ljudet av bildörren som slog igen och doften av barr och bark som klättrade in i mina näsborrar. Jag minns att mina frottéshorts var röda och ur T-tröjan som var mönstrad med bruna fyrklöver stack mina taniga bara armar fram.

»Vänta på mig.«

»Men kom då.«

Rösten dov och dämpad som bakom en igenslängd dörr. Du hade lovat att hålla min hand hela vägen till tornet för pappa skulle ju bära på hinken med spik och hammaren och under armen bräda och såg och inte kunde han hålla ordning på mig också. Först gick vi på en mjuk och sandig stig men så smög tallarna och granarna närmare runt oss likt tiggande hundar. Kvistar och grenar rev och slet i mig som befann mig närmast marken. Men jag höll dig i handen och var inte rädd för där på stigen framför oss fanns pappa.

Snart öppnade skogen upp sig igen i en solig glänta där sågklingan redan börjat mala genom nyfällt träd. Du skulle hjälpa pappa med bygget eller smita iväg en stund med din bok för du släppte min hand och jag var bortglömd. Bortom gläntan mörknade skogen igen men inte på ett skrämmande vis utan blått och mjukt och inbjudande som om en mjuk mun av mossa, ormbunkar och blåbärsris kallade på mig. Sedan minns jag bara hur hammarslagen blev mer och mer avlägsna och att mörkret suckande och nästan omärkligt la sig till ro.

De hittade mig först nästa morgon där jag sov under en gran bara ett femtiotal meter från den plats där jag försvunnit. Hela natten hade de letat, ropat och sökt mig. Pappa. Mamma, Aila och du. Grannarna. Chaufförerna vid Dirrmans grustag. Robert och Josef med sina hundar och så småningom polisen. Först när morgonen kom fann de mig och hela skogen ljöd av jubel och skratt. Så glada var de att ingen någonsin ägnade en tanke åt var jag hade varit hela tiden. Hur det var möjligt att jag under hela långa natten befunnit mig på en yta som söktes igenom så noga men ändå inte blivit funnen. Inte ens av Aila. Jag vet inte själv. Det är som om minnet av den där natten är stängt. Det är länge sedan nu men det jag minns starkast är känslan av att bli buren hem i pappas famn med kinden mot hans skjortbröst och att höra hans hjärta dunka i mitt öra. *Tam tam tam*. Och jag har tänkt att det är på grund av den natten som jag är den jag är. Att det är därför jag ser längre och vet mer än de flesta.

Det är många händelser som har lett fram till idag och jag bär din hemlighet som en ömtålig gåva. I den här trakten där ingen tror att något ont kan hända är säden inte mogen ännu men böljar och gnisslar mjukt. Jorden är varm och doftar liv, daggmaskar och mörker. Från korsningen ringlar sig vägen vidare i en asfalterad orm men i diken flockas inga blommor förutom någon dammig smörblomma som vägrat att ge upp och klamrat sig fast i en reva av hundkex. Där uppe i kröken syns ett stycke bucklig, sandfärgad kyrkvägg. Till vänster löper vägen över ån mot staden och resten av världen. Förbi kvarnen vars fönsterhåll gapar tomma. Förbi gravkullarna och galgträdet. Förbi avtagsvägen mot grustaget. Det är så tyst som om det inte fanns några levande varelser kvar i världen. Inga flugor som surrar. Inga bilmotorer som spinner sin väg över den solvarma

asfalten. Bara ett landskap som håller andan och där gårdarna flyter som skepp ute på fälten med björkdungarna som stolta master med sjungande segel. Himlen, bakom lätta slöjmoln, är klar som en barnblick och där bortom fälten, mot kyrkan syns skogskanten. Just den skogskanten där jag försvann. Nu är det du som är borta. Det är den 2 juni 1984 och om några få veckor har vi väntat på dig i ett år.

Något rör sig. En kropps energi avtecknar sig som en liten mörk fläck i öster. Det är omöjligt att se vad det är innan hon kommit närmare. Nu sjunger det i elledningarna och det är svårt att urskilja ljudet från varelsen som rör sig hitåt men snart går det att uppfatta även för ett mänskligt öra. Det klipper taktfast mot hård, varm asfalt för hunden håller jämn fart och musklerna arbetar under den svarta pälsen. Trots att det är så varmt att grässtråna bryts av ingenting håller hunden tungan kvar i munnen och det enda tecknet på att hon är andfådd är ett lätt väsande ljud när hon andas ut. Nu närmar hon sig korsningen men saktar inte ner på farten förrän hon står mitt i korset och det silkessvarta bröstet häver sig. Något kittlar nosen, kanske är det en liten, liten fluga, för hunden fnyser några gånger och böjer sedan det svart- och kanelfärgade huvudet och gnider nosen mot vänster framben. Så skakar hon på huvudet för att snart höja nosen mot himlen och dra ett djupt andetag. Hon vänder blicken upp mot kyrkan och står så helt stilla. Sedan sätter sig den muskulösa kroppen återigen i rörelse. Men inte i riktning mot kyrkan. I stället styr hon stegen in på den smala grusvägen i rakt motsatt riktning.

Snälla. Se på hunden.

Följ efter Aila när hon springer förbi. Ja, för det är ju faktiskt hon.
Skynda dig, innan hon försvinner.

Följ med Aila hem och låt gruset knastra under dina fötter när ni svänger in vid brevlådorna i stället för att snedda över åkrarna. Kanske tar hon den vägen för att du ska följa efter.

Där framme ligger två gårdar. En gul och en röd. Du vet att det är den röda du ska till och du vet att du kan ta genvägen genom syrenhäcken för då kommer du ut nere vid brunnslocket bakom vinbärsbuskarna och så med ens vilar huset rakt framför dig. Gråsparvarna i nyponbusken utanför köksfönstret är klädsamt tysta som om de väntade på ett tecken om vilken typ av kväll det här ska utvecklas till. Ingenting rör sig bakom de brunrutiga cafégardinerna i köket. Ingen kaffebryggare puttrar. Ingen skåpdörr smäller igen och inget vatten strömmar ur kranarna.

Gå försiktigt uppför trappan. Den luktar ännu av spillolja och har fortfarande inte torkat trots att det är flera år sedan det ärriga träet fettades in. Oroa dig inte för att Aila ska avslöja dig. Hon är trött nu och vill bara vila. Ta ett stort kliv över henne bara. Sedan måste du ta i ordentligt för att kunna öppna ytterdörren. Den satte sig ju någon gång, en kall och blåsig vinter, och sedan dess är den svår att öppna. Det skallrar till i fönsterglasets och du är inne. Värmen i hallen är tungt söt och en slö fluga surrar på fönsterbrädan. Dina mjuka steg över linoleummattan nu. Så. Öppna dörren till den inre hallen. Gå förbi garderoberna. Titta in i det solgula köket till höger. Hör kylskåpet som skrockar. Se solen som speglar sig i de grönmålade köksluckorna och dansar längs de gulrandiga tapeterna. Se köksbänken med hushållsassistenten täckt av en handduk. Träsleven på väggen. Plastmattans vävda blommor i brunt, gult och orange. Och på väggen i sina läderslidor hänger knivarna på rad.

På en köksstol sitter vår far och på bordet framför honom vilar älgstudsaren på gårdagens tidning. Den lilla flaskan med olja har kostat en mindre förmögenhet, men är värd varenda krona. Försiktigt droppar han olja i handen och gnider den varm

mellan handflatorna. Han smeker in den varma oljan i kolvens valnötsträ. Nariga fingrar stryker de små vildsvinshuvudena. På rad, jagande varandras svansar springer vildsvinen under ekarna. Efter att varsamt ha vänt vapnet upprepar far hela proceduren på kolvens andra sida. När han är nöjd och träet mjukt och varmt lyfter han vapnet och tar bort slutstycket. Genom fönstret kikar han i pipan, ut över åkrarna ner mot ån. Spanande genom loppet finner han ett riktmärke. En liten buske vid vägkanten hundra meter längre bort. Då höjer han vapnet med kikarsiktet och fokuserar mot samma punkt. Skruvar på ställskruvarna. Tittar i loppet. Tittar i kikarsiktet. Tittar i loppet. Till slut är han nöjd med resultatet för genom linsen tycker han sig nästan kunna urskilja bladens ådror.

Just när han sänkt vapnet ser han något som rör sig på vägen. Ett moln av damm och något som glittrar. Plåt. Är det rött? Eller senapsfärgat? Han höjer vapnet igen och följer bilens rörelse tills den försvunnit bakom torpet vid ån. Först då sänker han bössan. Med ett klickande ljud sätter han slutstycket på sin plats, bär geväret, som om det vore ett barn, in i det eftermiddagssvala sovrummet och ställer in det bland de andra i vapensåpet. Han ser inte dig där du står och iakttar honom. Hur skulle han kunna det? Men du kan ändå inte låta bli att fnissigt ivrigt gömma dig i hans skugga som vi gjorde när vi var små och kanske anar han din närvaro då för han stannar upp ett ögonblick som om han plötsligt mindes något viktigt.

Stå kvar när han stänger vapensåpets kombinationslås med några vana snurrar på vredet och se solljuset som försöker tränga in genom de tunna vita bomullsgardinerna. Allt det gröna svävar därutanför likt skuggmönster genom bomullens väv, men vänd på huvudet. Då ser du att den ena halvan av furusängen är tom. Sängkläderna i vitt och ljusgult ligger i en enda snurrig hög, fortfarande kallfuktiga efter nattens maror. I den andra sängen,

längst mot väggen, ser du konturerna av en välbekant kropp som andas tungt. Suckar. En snarkning med öppen mun. Rött, lockigt hår utstruket på kudden. Du går fram förstås. Insnärjd som du är i ditt jag. Sträcker ut handen för att röra. Men dra tillbaka handen! Gör som jag säger. Du har orsakat henne tillräckligt med oro som det är. Tids nog ska hon få veta att du kommer tillbaka. Lämna henne där för hon behöver all sömn hon kan få nu. Låt henne vakna till de välbekanta ljuden från ditt rum ovanför hennes huvud i stället. En stol som skrapar. Knakandet från din säng. Men inte riktigt än.

Skjut igen sovrumsdörren efter dig, för det glömde förstås pappa när han gick ut. Gå upp för trappan i stället. I trappfönstret kan du se pappa när han visslande går ner för grusgången med skottkärran framför sig. Se hur han öppnar de vita dubbelgrindarna, svänger ut på vägen och försvinner bakom syrenhäcken med Aila som nu piggnat till i släptåg. Du fortsätter uppför trappan. Stannar till en stund på trappavsatsen och ser upp mot trofésamlingen. Alla omsorgsfullt monterade på blanka träplattor. Den största i mitten är en niotaggare. Som ett eko ljuder din röst genom tiden. Du frågar mig hur många skallar det är och sedan räknar du högt till tjuoan, trots att du redan vet, för du måste ju alltid ha rätt. En halvtrappa kvar nu, sedan är du uppe på övervåningen. Ställ dig en stund vid det mörk-blanka skrivbordet. Stryk med handen över skinnytan och känn pennspåren med din nagel. Se ut genom det lilla fönstret. Om det varit mörkt hade du kunnat se billjusen från Europavägen långt i fjärran men nu rullar slätten ut sig framför dina ögon som en mjuk grön, böljande matta endast avskuren av trädraden nere vid ån. Kanske spanar du efter en bil men du kommer för sent. Dammet har redan lagt sig. Det är dags att du vänder dig om, öppnar dörren och stiger in i rummet för där vid fönstret sitter ju jag.

Men dörren öppnas aldrig. Och jag sitter kvar i ditt rum ända tills jag hör hur det börjar röra sig i våningen under mig för pappa har kommit in igen och börjat skvätta vatten i handfatet och nedifrån badrummet ekar hans röst:

»Minna, kommer du? Dags att åka.«

BESÖKARNA

Alldeles efter klockan sju på kvällen stiger vi ur Dodgen framför den vita villan och går upp för grusgången, skuggad av två lönnar som verkligen borde ha hållits efter bättre. Gräsmattan är nyligen klippt men glada maskrosor knoppas redan. Huset är byggt i vitt trä med brutet tak och det lilla fönstret på övervåningen ser ut som om någon dragit ner tegelmössan för långt i pannan. För att vara i den här trakten är villan nybyggd. I rabatterna längs husväggen växer ringblommor och tagetes och cyklarna står parkerade utanför köksfönstret. Två vuxencyklar och två blå pojkcyklar med limpa. Det är modigt av George och Marianne att bjuda in oss. Modigt och dumt. Kanske slugt. Men man kan inte förvänta sig mer av stadsbor.

Mamma bär trots allt på en skål med jordgubbar i sockerlag. Marianne har sagt att vi inte ska ta med oss någonting, men mamma vill inte komma tomhänt och våra kläder avslöjar att vi är på väg till middagsbjudning. Pappa har vit skjorta. Håret är bakåtkammat och han doftar Old Spice. Mamma är klädd i skjortblus och kjol. Håret är uppsatt och hon har vita skor. Jag har min skära blus, kjol och bruna platåträskor. Dörren öppnas och där står Marianne. Mamma tvekar lite, men pappa tar ett steg fram och de tar varandra i hand och deras kinder möts.

»Vad trevligt. Välkomna!«

Lite tidigare på kvällen när jag fortfarande satt vid fönstret i det tomma sovrummet på övervåningen gjorde sig mamma i ordning en trappa ner. Jag kunde för mitt inre se henne framför pigtittaren. Halvklädd i bara kjolen och vit bh kramande en bomullstuss i handen. Och pappa som kom in i sovrummet fortfarande fuktig efter tvätten och med bar överkropp och den håriga magen som inte riktigt vill hålla sig innanför byxlinningen dansande framför sig. Kanske ställde han sig bakom henne, böjde sig fram och gav henne en kyss i nacken i en rörelse som kändes ovan och stel och kanske ryste mamma då.

»Vad är det. Vill du inte gå dit?« Mammans axlar som höjdes och sänktes. Bomullstussen som en sten i handen.

Nu tar hon ett steg framåt. Ler mot Marianne.

»Så vackra blommorna är. Och gräsmattan. Och träden.« Hon vet inte när hon ska sluta men rösten tonar ner av sig själv och blir till ingenting.

Mariannes klänning är röd. Den smiter om hennes kropp och stramar kring magen och låren. Bakom henne syns Sandra med tummen i munnen. Max kommer ut från sitt rum med det rufsiga ljusa håret på ända och vill visa en leksak. Ingen Joakim. Jag tänker att om du varit med skulle han ha skyndat fram. Men jag är ju inte du. George stiger fram i skjorta och tunn sommarkavaj. Han lägger en hand på sin frus axel, ler och sträcker ut handen. Ber oss komma in. I köket surrar kylskåpet och över köksmöblerna i furu har den vita bumlinglampan fastnat i ett dyk. Nu kommer Joakim släntrande från husets inre och blandar saft till mig, Max, Sandra och sig själv medan Marianne bjuder runt en bricka med välkomstdrink till de vuxna. Så går vi med glasen i handen tvärs igenom huset för att komma ut i trädgården på baksidan. Vi slår oss ner i utemöblerna. Mamma och pappa i soffan och George och Marianne i varsin stol på

vardera sida och Sandra klänger sig upp i Mariannes knä. Jag kan se att Mariannes händer skakar när hon lyfter upp flickan.

Det står en gungställning i grönt stål på gräsmattan. Jag har haft en likadan men sedan jag växte ur den har pappa tagit över den, monterat bort gungorna, målat ställningen svart och använder den nu vid lammslakten. Jag behöver inte ens sluta ögonen för att förnimma känslan av död, pappa som står gränsle över det infångade lammet och paniken som lyser i svarta ögon.

På den här gungställningen är metallen fortfarande skogsgrön. Det finns två repgungor och en dubbelgunga i gul plast på orange fäste precis som det brukade på vår. Joakim sitter på repgungan i mitten men när han anar min blick tar han lite fart och tittar inte mer åt mitt håll. Hans saftglas står i gräset och jag är osäker på om han vill att jag ska gå dit eller inte. Dessutom vill jag hellre dröja mig kvar med de vuxna. Jag står lutad mot terrasträcket med mitt saftglas i handen och sväljer så tyst jag kan för att inte ett ord ska gå mig förbi.

På vägen hem i bilen sjunger pappa på en gammal schlager om någon som hör en glad refräng och måste gå i säng.

Jag vet inte om det är inbillning men jag tror att jag ser mamma le. »Ja, stackars människa«, säger hon. Och inom mig rör sig någonting som kan liknas vid en insikt. Finns det några som har det värre än vi? Men så minns jag vad du berättat för mig de kvällarna när du kom hem från George och Marianne efter att ha suttit barnvakt. Saker du hört och sett med egna ögon och sådant som Joakim berättat för dig i förtroende. Och det du berättade kändes otroligt till och med för någon som kan se människors insida lika tydligt som jag. Jag tittar på pappa men hans ansikte avslöjar inte något om hur han uppfattat kvällen så jag låter min vaksamhet vila och ser ut på vägen framför oss i stället.

DEN DRUNKNANDE

Marianne plockar in all disk i köket. Hon tycker nog trots allt att det varit en ganska lyckad kväll. Maten blev god och de marinerade jordgubbarna som Mona kom med passade bra till efterrättsglassen. Hon är också lättad över att de inte på hela kvällen berört det fasansfulla. Eller närmat sig det onämnbara. Det var ett vanskligt företag att bjuda hit Mona, Otto och Minna. Georges idé naturligtvis, inte hennes. Nu kan hon inte låta bli att känna sig lättad. Kanske, kanske har hon klarat sig den här gången.

Samtalen har flutit lätt, om helt andra saker, även om det mest har varit George som pratat. På något sätt vet Marianne att i alla sammanhang de hamnar i är det George som berättar. På något vis, varje gång de umgås med andra, kommer samtalet in på det som George kan bäst. Så även den här kvällen. När kaffet ångat i kopporna och cognacen hållts upp. Då har samtalet kommit in på det som i dagarna kommer att ske i Göteborg. Miraklet att en människa i Sverige för första gången ska få ett nytt hjärta. De har pratat om den mänskliga aspekten. Om forskningen. Om undret att kunna få leva vidare med en farlig sjukdom. Snart har George dock styrt in samtalet på läkarnas vardag. Han märker inga signaler. Han ser inte gäspningarna eller de stulna blickarna på klockan. Eller så ser han men bryr sig helt enkelt inte. Marianne är ändå glad över att det varit lugnt. Han har mest föreläst i kväll. Inte blivit aggressiv eller ifrågasättande.

Hon märker inte att George kommit in i köket och rycker därför till vid ljudet av hans röst.

»Tycker du att det var trevligt?»

»Absolut.«

»Ja. Mona är ju på sitt vis kompetent. Eller, jag menar var. När hon fortfarande jobbade.« George tvekar som om han verkligen

tänkte efter på riktigt och Marianne andas in. Men så fortsätter han: »Sedan kan jag ju inte direkt förstå hur universitetet kan lägga pengar på att forska om gamla stendöda författare. Tänk vad mycket man kunde göra med de pengarna!« Han dränker hånfullheten i den sista slurken vin och sträcker sig efter en öppnad flaska på diskbänken. Marianne biter sig i kinden för att inte påpeka det olämpliga i att öppna en ny flaska så här dags. »Men«, fortsätter han, »Otto och Mona är väl egentligen det närmaste vettiga människor man kan komma här ute. Ja. Eller i alla fall hon.«

Marianne tuggar sig återigen i kinden för att inte ifrågasätta vad han säger. Så bönder och dagisfröknar och brevbärare är inte vettigt folk tänker hon. Och när Otto såg till att du kom med i jaktlaget var du inte nödbedd. Men hon har varit med för länge för att säga något högt.

»Jo, visst. De är trevliga. Det är bara så synd om dem.«

Men nu har hon inte varit på sin vakt, för George hugger direkt. »Ja, det märks ju att du tycker att Otto är *trevlig*.«

»Vad menar du?« Febrilt söker hon i minnet över kvällen. Vad har hon sagt? Vad har hon gjort? Var har hon suttit? Har hon fäst blicken vid någon för länge?

»Ja, det är ju helt uppenbart.« Han står lutad mot diskbänken med vinglasen i handen och käkarna mal. Och hon vet att det inte är någon idé, ändå svarar hon.

»Vad menar du nu?« Och så kommer då hela historien. Och Marianne har hört den så många gånger förut, och hon lyssnar medan hon torkar av diskbänken. Det handlar om att hon öppnat ytterdörren lite, lite för tidigt när gästerna kom. Varför gjorde hon det? Finns det någon anledning till att hon behöver gå ut och möta honom tidigare? Och det handlar om hur hon tittat under kvällen. Hur hon skrattat för högt och för länge. Hur hennes klänning suttit illa. Och framför allt handlar det

om hur hon fick hjälp med att bära tallrikarna ut i köket efter middagen. Vad pratade de om då? Det undrar George. Varför stannade Marianne och Otto så länge ute i köket? Och Marianne förbannar sig själv, framför allt för det där med ytterdörren. Hon vet ju att hon inte får öppna dörren förrän George är med. De ska stå där tillsammans. Han och hon.

Nu gör hon inte ens ett försök att försvara sig. Det är ingen mening. Det som gäller nu är att hålla sig lugn men trots att hon vet är det så svårt att hålla sig.

»Du har fel.«

»Jag har fan inte fel. Du är så jävla uppenbar att det är synd om dig.«

Och allt Marianne kan känna är en trötthet som förlamar henne men ändå står hon kvar med disktrasan i handen och lyssnar tills han har pratat klart för det är helt enkelt så hon lärt sig att man gör.

DEN SAKNANDE

Vad är det som hörs i natten? Jag vaknar av ett knackande. *Tam tam tam*. Mitt fönster är öppet lite och jag tänker att det nog är en hackspett. Det fläktar lätt i gardinen men sommarnatten är annars ljuv och stilla utanför fönstret. En liten stund ligger jag så, med kinden mot kudden och lyssnar till fågeln. *Tam tam tam*. Men är det verkligen en hackspett? Det känns som om ljudet kommer inifrån huset. Inifrån väggen. *Tam tam tam*. Inte en hård näbb mot trä. Mer som mjuka fingertoppar och pickande naglar mot en vägg. Jag vänder mig på rygg och försöker lyssna. Så många ljud som vilar i ett sovande hus. Golvbrädorna som